

Sidorowicz, Zofia

"Scientiarum Historia" : drugie półrocze 1966

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 13/2, 496

1968

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„SCIENTIARUM HISTORIA”. DRUGIE PÓŁROCZE 1966 *

We wstępnym artykule nr 3/1966 L. Elaut pisze o wkładzie flamandzkiego lekarza Gustaafa Borginona w rozpowszechnianie poglądów antyseptycznych Josepha L. Listera (1827—1912), załączając również reprodukcję 2 nieznanych listów Listera do Borginona, wskazujących na harmonijną współpracę i przyjaźń obydwu lekarzy. Oryginalne pisma Listera (odkrywcy antyseptyki), dotyczące traktowania zakażonych ran (z lat 1866—1867), pozostawały rozproszone do 1882 r. Dopiero w tym właśnie roku G. Borginon opublikował w Brukseli przekład *Chirurgie antiseptique et théorie des germes. Oeuvres réunies de J. Lister*. Wydanie przyczyniło się do rozpowszechnienia antyseptyki, która, począwszy od tej daty, zdobywa stałe miejsce w terapii chirurgicznej. Wydanie Borginona jest pierwszym i jedynym zbiorem oryginalnych prac Listera o antyseptyce, żadne inne tłumaczenie się nie ukazało. Autor artykułu zauważył brak tej książki w katalogu londyńskiej wystawy poświęconej stuleciu urodzin Listera w 1927 r.

W następnym artykule, również w języku flamandzkim, R. J. Forbes ogłasza archiwalny dziennik podróży do Brabancji, Flandrii, Liège i okolic Akwizgranu z 1782 r. piona M. van Marum. Martinus van Marum z Delft (1750—1837), lekarz, od 1777 r. kierownik gabinetu historii naturalnej haarlemskiego Towarzystwa Naukowego, był fizjologiem-eksperymentatorem i promotorem wprowadzania nowych metod naukowych i wiedzy (m.in. nauki Lavoisiera) w Niderlandach epoki napoleońskiej.

Trzeci i ostatni artykuł to A. J. E. M. Smeura uzupełnienia do jego bibliografii XVII-wiecznych druków niderlandzkich (s'Gravenhage 1960). Określenie czasowe zawarte w tytule nie jest zupełnie ścisłe, bo uzupełnienia obejmują też druk z 1499 r. A. Smeur uzupełnia również literaturę przedmiotu kilkunastu nowymi pozycjami.

W nrze 4 znajdujemy dwa artykuły w języku flamandzkim. L. J. Vandewiele pisze o średniowiecznym traktacie niderlandzkim o chiromancji. Dalej P. van Oye publikuje artykuł o lekarzu z Ostendy Louisie Françoisie Verhaeghem (1811—1870). Verhaeghe prócz prac lekarskich (balneologia morską) ogłaszał artykuły z dziedziny hydrobiologii, pisał o fluorescencji morza w okolicach Ostendy, mianowicie o *Noctiluca miliaris* (1836 r.), stwierdzając, że wiciowce te są przyczyną świecenia fal. Zajmował się też badaniami przyływów i odpływów morza.

J. Glucker ogłasza i komentuje autograf listu Josepha Scaligera (1540—1609) do Henry'ego Saville'a (1549—1622). List, ze zbiorów Biblioteki Bodlejańskiej, pochodzi z 1595 r. Na załączonej tablicy znajduje się *facsimile* pierwszej strony listu i autografu-dedykacji dla Saville'a, umieszczonej na dziele Scaligera *Appendix ad Cyclometrica sua* (Lugduni Batavorum 1594). Saville i Scaliger byli wybitnymi humanistami.

Interesujący, i to nie tylko dla historyka medycyny, jest artykuł (niem.) E. Püschela (z Bochum) *Epidemie w dawnej Islandii. Przyczynek do historii epidemiologii*. Wykaz literatury liczy tu około trzydziestu pozycji, autor opiera się również na ustnych informacjach (dawnego lekarza z Islandii). Stwierdza np., że gruźlica, mimo ciężkich warunków, występowała w Islandii tylko sporadycznie, nie przybierając nigdy formy epidemii. Natomiast trąd zdarzał się często, a w XVIII w. musiano założyć nawet niewielkie leprozorium.

W dziale recenzji P. Boeynaems omawia czasopismo „Lychnos. Annual of the Swedish History of Science Society”, 1963—1964 (1965).

Zofia Sidorowicz

* Por. omówienie „Scientiarum Historia” z 1964, 1965 i pierwszego półrocza 1966 r. w „Kwartalniku”, nr 2/1967, s. 459.